

VEAIC MOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Cap de expresie

Foto: A. P. N.

DIN SUMAR:

- **Automobilul — un mit modern**
- **Chimia psihozelor**
- **Hipnopedia, între dorinți și realități**
- **Vitaminele în bolile neuropsihice**
- **Cum vorbește tam-tam-ul**

Actualitate
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.
 Actualitatea actualit.

MERIDIAN

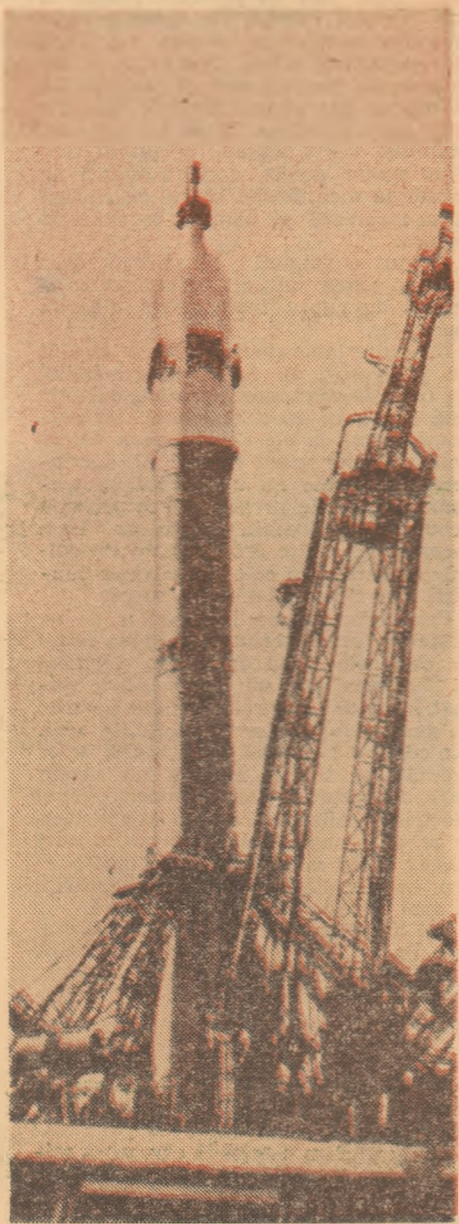

Noua recoltă

Foto: A.P.N.

Jubileu la Baikonur

Cu un bubuit ca de tunet, racheta se desprinde, mai întâi șovăind, apoi tot mai repede de rampa de lansare, la început vertical, după care se apleacă ușor într-o parte și dispăre din fața ochilor. Deși e mereu urmărită cu in-

Pe rampa de lansare, gata de start

frigurare, priveliștea e mereu aceeași. Numai rampele, rachetele și obiectele cosmice se schimbă. De la lansarea — la 4 octombrie 1957 — a primului sputnik, care a inaugurat era navigației cosmice, U.R.S.S. a plasat în jurul Pământului și Soarelui, pe Lună, Venus și Marte 623 de sateliți artificiali, sonde spațiale, nave sau stații cosmice. Omul s-a obișnuit repede cu această tehnică, la care părinții abia dacă puteau să viseze. Încît dacă primul sputnik sau primul lunik, primul bărbat și prima femeie astronaut sau primele automate coborîte pe suprafața Lunii au însemnat tot atîtea senzații, acum lansarea unui nou satelit artificial abia

dacă mai este consemnată în cîteva rînduri de ziar.

Și totuși, lansarea care a avut loc la 10 iulie a.c. a însemnat un moment de excepție. În ziua aceea a fost plasat pe orbită circumterestră al 500-lea reprezentant al familiei celor mai mari sputnici. Este vorba de Kosmos-500. Timp de zece ani deci — Kosmos-1 a fost lansat la 16 martie 1962 — cam în fiecare săptămînă a fost trimis în Cosmos un nou satelit artificial. În primii ani, însă, ritmul lansărilor a fost cam de una pe lună, în timp ce în ultimul an a fost consemnată la fiecare patru zile o nouă lansare.

Greutatea acestor sateliți artificiali ai Terrei variază între 400 de kilograme și 7,5 tone. Ei au fost propulsați în spațiu de una, două, trei sau patru rachete purtătoare. Cei mai mulți și-au luat zborul de pe principalul cosmodrom sovietic de la Baikonur, la nord-vest de Marea Aral, în Asia Centrală. Dar unii au fost lanșați și de pe malurile Volgăi sau în Nord, pe țărmurile Mării Barent.

Sateliții din familia „Kosmos” circulă fie pe orbite apropiate de Terra — la înălțimi de 140 de kilometri — fie pe „rute” depărtate, egale cu o șesime din distanța Pământ-Lună. Durata unei rotații în jurul globului terestru poate varia de aceea între 90 de minute și 12 ore. Apoi există zboruri „de o zi” cînd sateliții sînt readuși pe Pământ după un singur ocol al acestuia și altele care vor dura 10.000 de ani, adică de zece ori vîrsta biblicului Matusalem.

AMENAJĂRI HIDROTEHNICE

Înapoi spre izvoare

Peste trei ani riul Vazuza nu se va mai vărsa în Volga, ca acum, ci în riul Moscova. Căci așa prevede proiectul de îmbunătățire a aprovizionării cu apă a capitalei sovietice, proiect aflat în curs de executare. După părerea specialiștilor, Moscova din 1975 nu se va mai mulțumi cu cantitatea de apă de băut și de consum pe care o primește acum. Ea va avea nevoie de 4,4 milioane de metri cubi de apă pe zi.

Vicinătatea geografică dintre cele două riuri — Vazuza și Moscova — a fost folosită încă din secolul XIII. Pe vremea aceea vasele intrau din riul Moscova pe afluentul Ruza, de acolo erau trase o bucățică pe uscat pînă în riul Gjat, din care ajungeau în Vazuza și, mai departe, în Volga. Această rută este de altfel și la baza actualului proiect, care prevede numeroase lucrări hidrotehnice unice în felul lor. În plus, încă din stadiul de pregătire a proiectului specialiștii s-au preocupat ca devierea cursului Vazuzei să nu tulbure echilibrul zonei respective.

Vechea gură de vărsare a riului va fi închisă printr-un baraj uriaș. Lacul de acumulare astfel creat va cuprinde circa 500 milioane de metri cubi. Din lac, Vazuza va porni la drum spre Moscova. Din cei 300 km pe care-i are de parcurs pînă acolo, se va strecura numai 23 km printr-un canal construit

în întregime de mîna omului. Restul drumului îl va străbate prin albiile ale râurilor existente, iar în ultima parte chiar prin albia Moscovei.

Dar pentru a ajunge în conductele capitalei, apa din lacul de acumulare va trebui să fie forțată, de pompe puternice, să urce pînă la aproape 50 m deasupra nivelului mării. Numai aruncîndu-se de la această înălțime va putea să se angajeze în direcția opusă cursului ei natural. Energia eliberată în cădere va acționa turbinele a trei hidrocentrale. În felul acesta va fi asigurată și energia necesară pentru pomparea apei la înălțime.

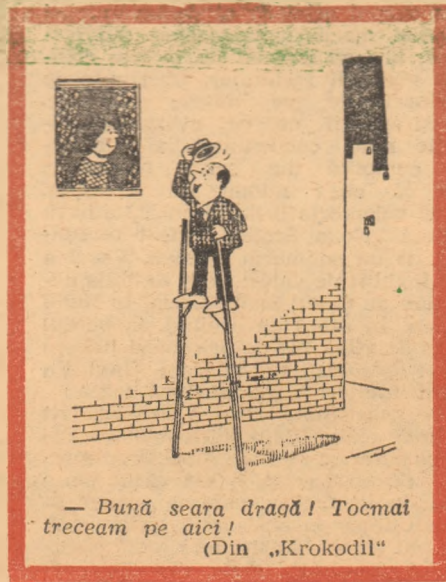
Satele aflate pe fundul viitorului lac au și început să se mute pe malurile lui.

CE SE DISCUTĂ

De treizeci de ani cu un glonte în inimă

Exact acum treizeci de ani, compania de pușcasi comandată de locotenentul Semion Veciorca a primit ordinul să se infiltreze în spatele inamicului, să organizeze o ambuscadă și să-l oprească pe loc pînă la sosirea forțelor principale. În cursul unei lupte îndirjite care a durat pînă noaptea tîrziu, locotenentul a fost rănit de trei ori; dimineața o schijă de obuz i-a sfîrtecat un braț, pe la prînz a fost rănit la sold. Dar locotenentul a continuat să-și comande oamenii. Seara și-a lansat ostașii într-un nou contraatac cînd, la un moment dat, oamenii lui l-au văzut prăbușindu-se pe taluz și alunecînd spre fundul tranșei.

Locotenentul Veciorca și-a venit în fire într-un spital de campanie, abia după paisprezece zile. Medicii erau alarmati de gravele răni la braț și la sold, încît n-au mai acordat prea mare atenție unei mici zgîrieturi pe piept. De altfel nici Veciorca, om voinic și curajos, nu-i dădea vreo importanță.

— Bună seara dragă! Tocmai treceam pe aici!
 (Din „Krokodil”)

După cîva timp s-a restabilit. Iar după alte șase luni s-a întors la comanda companiei. În 1944 a fost trimis într-o casă de odihnă din Piatigorsk. Acolo a aflat, pentru prima oară, de la medicul radiolog că avea un glonte în inimă. Diagnostic cît se poate de categoric: „Glonte fixat în ventriculul drept și parțial în pericard”.

Uluiți, medicii nu puteau înțelege cum funcționa inima în aceste condiții. Dar Veciorca s-a întors calm la regiment.

Numai cînd era vremea rea simțea o durere surdă în partea stîngă a pieptului.

Aflînd de acest caz neobișnuit, acad. N. Burdenko, chirurgul șef al Armatei Sovietice, l-a chemat pe Veciorca la Moscova și l-a pregătit pentru operație. Dar apoi s-a răzgîndit și a hotărît.

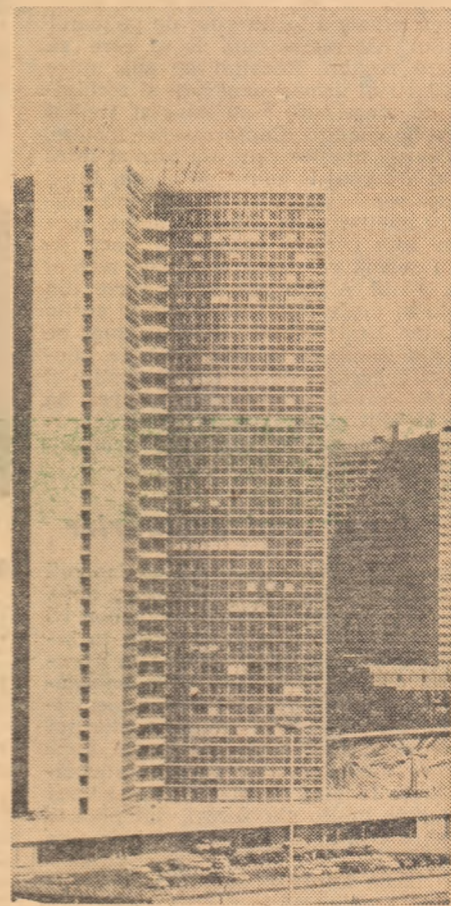
— Ascultă băiete, du-te acasă! Cu sănătatea ta de fier, nici să nu te sinchisești de glonte. Sînt sigur că n-o să te împiedice să trăiești pînă la adînci bătrîneți.

Și Veciorca s-a înapoiat la Harkov. A urmat cursurile unui institut, a crescut, împreună cu soția, doi flăcăi — Vladimir astăzi jurist și Anatol, medic. Iar el este acum director-adjunct al unui magazin de obiecte manufacturate.

DEMOGRAFIE

Cele mai populate orașe

Conform ultimului recensămint, populația urbană din U.R.S.S. se cifrează la 136 de milioane de locuitori. Cu alte cuvinte este cu 36 de milioane

Peisaj citadin din centrul Moscovei

mai mare decît cea consemnată de recensămintul precedent din 1959.

În 1959 au fost recensate 123 de orașe cu o populație cuprinsă între 100.000 și 500.000 de locuitori. Acum există 188 asemenea orașe. Numărul orașelor cu peste 500.000 de locuitori a crescut de la 25 la 33. Dar iată lista celor mai mari orașe din Uniunea Sovietică.

Moscova	7 300 000
Leningrad	4 066 000
Kiev	1 764 000
Taşkent	1 461 000
Baku	1 314 000
Harkov	1 280 000
Gorki	1 213 000
Novosibirsk	1 199 000
Kuibîșev	1 094 000
Sverdlovsk	1 073 000
Minsk	996 000
Odesa	941 000
Tbiși	927 000
Celiabinsk	910 000
Donețk	905 000
Dnepropetrovsk	903 000
Perm	881 000
Omsk	876 000
Volgograd	852 000

SINGUR

PRINTRE RECHINI (II)

Întimplări autentice dintr-o lume fabuloasă

Dar dacă arheologii nu ne pot satisface curiozitatea trezită de corridele submarine din Hawai, posedăm în schimb informații mai noi. În insula Santo Domingo, de pildă, mi s-a vorbit despre doi negri care înfruntau sistematic rechini. Nu într-o arenă specială, ci într-o mică lagună. Negrii foloseau pumnale adevărate, din cel mai bun oțel. Când izbutea să prindă în lagună un rechin mare, după ce primea o sumă fixă unul din cei doi gladiatori intra în apă cu pumnalul și se angaja într-o luptă pe viață și pe moarte. De multe ori, după numai câteva minute arma era împlintată în pintecul animalului. Cum primejdiosul sport era principala sursă de existență a celor doi negri, duelurile cu rechini erau organizate destul de des și de obicei biruia omul.

În America Centrală întâlnim iar credința în rechini ca făpturi binevoitoare omului, ocrotite de aceea de tabu-uri riguroase. Lucrarea „Rechini sint vînați noaptea” de François Paoli evocă teama rituală a locuitorilor de pe malul lacului Nicaragua cînd li se cere să vîneze rechini. Rechinii de apă dulce din lac sint urmași depărtați ai rechinelor de mare care s-au adaptat treptat la noile condiții. Conform unei ipoteze, un masiv muntos care s-a format între timp a despărțit golful de ocean. După multe secole apa sărată a devenit dulce și rechini s-au adaptat la ea. Ipoteza este perfect verosimilă dacă ținem seama că unele specii de rechini din sudul Africii trăiesc o parte din viață în apele puțin sărate de la gurile rîurilor. Unii rechini au urcat chiar pe fluviul Zambezi la peste 500 de kilometri depărtare de țărîmul oceanului și plutesc într-o apă complet dulce. Ba s-a stabilit și un anumit grad de rudenie între rechini din lacul Nicaragua și cei din Zambezi.

Ghinionul unui aventurier

François Paoli mai arată că indienii de pe malul lacului împodobesc, după un vechi obicei, trupurile morților cu obiecte de preț și le aduc jertfă rechinelor. Aflînd de acest obicei, un aventurier olandez a hotărît să se îmbogățească profitînd de superstițiile localnicilor. S-a stabilit în preajma locului unde se desfășura ceremonia și, după fiecare înmormîntare, pornea la vînațoare de rechini. Se spune că a izbutit să adune multe giuvaeruri, dar pînă la urmă a fost descoperit și ucis, iar casa lui arsă.

În țarna lui 1967, fratele meu Jean-Michel a debarcat în portul Tuléar din sudul Madagascarului spre a pregăti cele necesare pentru o escală a vasului nostru „Calypso”. Pînă la sosirea noastră el s-a întreținut cu localnicii și, între altele, a aflat de la o fetiță că tribul din care face ea parte nu se teme de rechini, socotindu-i o reincarnare a strămoșilor lor.

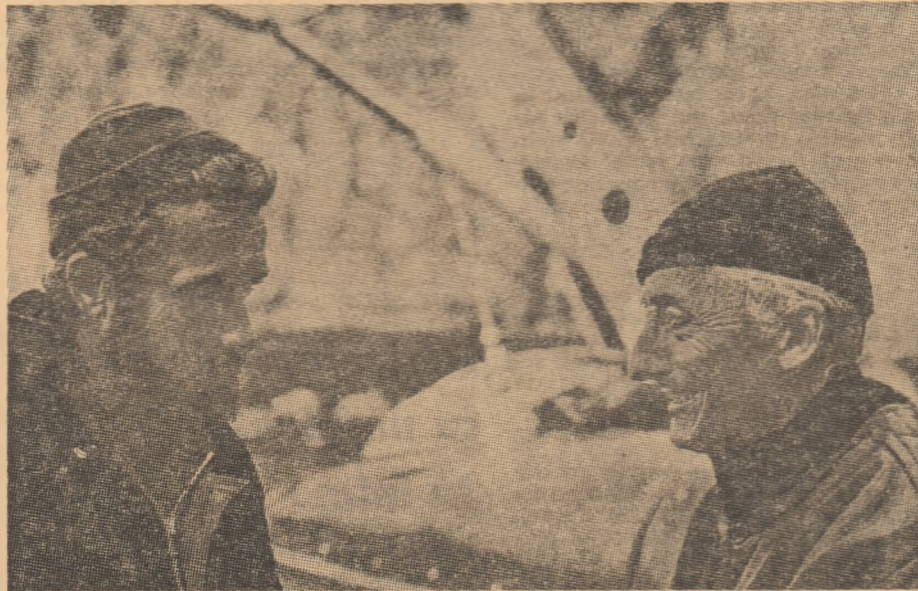
— Iar bunicul sau străbunicul meu nu vor să-mi facă nici un rău, nu-i așa? a conchis ea.

În zona Madagascarului rechini sint vînați numai într-o insuliță din strîmtorea Mozambic, aflată la nord-vest de Republica Malgașă. Un bătrîn arab, care nu e de aceeași credință cu insularii, pune capcane pe țărîm și în fiecare noapte prinde un mare număr de rechini. Pînă acum cîțiva ani, prindea și un soi de pești bizari care au obiceiul de a se agăța de rechini și-i vindea pescarilor din alte insulițe din strîmtorea. Pescarii legau bizarii pești de coadă cu o sfoară groasă și-i aruncau în apă lîngă bariera de recife. Ei se lipeau, de cele mai multe ori, de alți pești mai mari, ba uneori chiar de broaște țestoase (care se găsesc din belșug în aceste ape), după care pescarii scoteau prada la suprafață și o vindeau. Acum s-a renunțat însă la ingeniosul mod de a pescui.

În splendidele insule polineziene, localnicii au altă atitudine față de rechini. Polinezienii n-au socotit niciodată zei ferocele fiare; pe alocuri nu le dau nici o atenție. La unele triburi singura măsură de precauție este pescuirea de către părinți a citorva rechini, care sint lansați apoi în lagunele cu apă puțin adîncă în care se joacă copiii. În felul acesta, insularii care se hrănesc mai ales cu „fructe” ale mării, își deprind copiii de mici să cunoască comportamentul rechinelor și să se ferească de ei. Știu din experiență că în apele puțin adînci rechini se deplasează greu, iar copiii polinezieni sint foarte agili, încît riscul de a înota în lagună este foarte mic. Pe scurt, ideea este cît se poate de bună și contribuie la înlăturarea spaimei și a actelor pripite, a-

mine a scos la un moment dat un răcnet înfiorător și a țîșnit mult deasupra apei de parcă ar fi fost proiectat de ceva. Cînd s-a scufundat iar am văzut că apa se înroșise, iar nenorocitul rămăsese fără un picior. În aceeași clipă, am văzut silueta cenușie a unui rechin care se învîrtea în jurul victimei, încît am căutat să mă depărtez cît mai mult. Dar între timp și eu am fost inconjurat de rechini. Aveau circa doi metri lungime și cînd unul, cînd altul se repezea la mine. Eu dădeam tot timpul din miini și îi țineam oarecum la distanță. În cele din urmă am ajuns lîngă o plută și m-am urcat pe ea”.

După 60 de ore de la torpilarea vasului englez, supraviețuitorii au fost luați la bord de o navă portugheză. Dar n-au putut fi salvați decît 192 de inși;

Cousteau-tatăl și Philippe, autorul acestui reportaj

tît de caracteristice pentru întîlnirile dintre om și „ucigașul mărilor”.

Specialistul american William Murphey își propune să cerceteze minuțios factorii psihologici care intră în acțiune cînd omul e atacat de un rechin. El vrea să găsească mijloace de sporire a securității înotătorilor și scufundătorilor în mări și oceane. Murphey e de părere — și cred că are perfectă dreptate — că teama irațională care pune stăpînire pe om cînd se află în fața unei fiare îl transformă pe înotător dintr-un adversar puternic într-o pradă ușoară. Dacă cercetările lui vor contribui, realmente, la o mai bună cunoaștere a tabloului psihologic al relațiilor dintre om și rechin, el va fi ajutat la elaborarea unor eficiente măsuri de apărare.

În timpul celui de al doilea război mondial marile state majore din mai multe țări au acordat un interes crescînd studierii rechinelor. Căci sute de marinari de pe navele torpilate, ca și piloții de pe avioanele doborîte erau condamnați la o moarte cumplită din cauza rechinelor. Am să citez numai un exemplu. La 28 noiembrie 1942, la ora 9,15, nava engleză „Noua Scoție” a fost scufundată de un submarin german. Vasul a fost înghițit de valuri la 30 de mile depărtare de Capul Santa Lucia, în sudul Africii. În afară de echipaj, la bordul navei se aflau 765 de prizonieri italieni și 134 de soldați sud-africani. Unul din supraviețuitori a relatat după aceea:

„Pe neașteptate vasul a fost zguduît de două explozii cumplite, apoi s-a înclinat puternic; eu am luncat pe puntea dată cu păcură și am căzut peste bord. În jurul meu, sute de oameni se agățau de ce puteau spre a supraviețui. Așa am rămas la suprafață toată noaptea. În zori, un soldat care se afla lîngă

mulți dintre cei dispăruți căzuseră victimă rechinelor.

Evident, întîmplări ca acestea îi demoralizau pe cei care luptau pe mare sau în văzduh. De aceea, multe laboratoare militare au început să caute mijloace eficiente de luptă împotriva rechinelor. În cele din urmă laboratorul de cercetări al marinei S.U.A. a propus o tabletă pătrată, fabricată dintr-un amestec de 20 la sută acetat de cupru și 80 la sută un puternic colorant roșu închis. Ca liant era utilizată o substanță care se dizolva ușor în apă. Toți cei care luptau pe mare și deasupra ei primeau astfel de tablete, ceea ce ridică, evident, mult moralul oamenilor.

Am încercat și noi acest produs „antirechin” în cursul scufundării lîngă reciful Shab Arab din Golful Tadjur, unde se întîlnesc Marea Roșie și Golful Aden. Cînd s-a dizolvat în apă, colorantul a lăsat o diră puternică pe care curentul o purta lent la mare depărtare. Peste cîteva minute am văzut însă șase rechini mari care înotau pe urmele direi de colorant, așa cum cîinele adult-mecă miroso de friptură. Erau niște rechini lungi care ondulează în apă ca șerpii. Produsul „antirechin” care răspîndea în apă și un fel de ceață albăstruie nu-i deranjase deloc.

Sandvișuri ucigașe și cimpuri electrice protectoare

La cîtva timp după aceea am făcut o altă experiență. Înainte de a intra în apă, unul dintre noi a preparat un original sandviș: a spintecat burțile citorva pești abia pescuiți, a turnat înăuntru praful dintr-o tabletă, după care i-a

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

legat de capătul unei frînghii groase. De data aceasta am coborît eu în mare, dar cu multă prudență, intrucît în jurul navei se așteau doi rechini furioși, de circa doi metri. Privite din față, aceste făpturi nu mai au nimic din obișnuita lor frumusețe. Vedeam numai boturi ascuțite și ochi holbați.

La un semn al meu, inventatorul „sandviș”-urilor a aruncat unul în apă. În jurul lui s-a format un nor albastru ca cerneala, din care cauză n-am mai zărit peștii. Dar un rechin a accelerat viteza, s-a depărțat brusc de noi, după care a revenit, a trecut prin nor și a ieșit pe partea cealaltă cu „sandviș”-ul în bot. La fiecare mișcare convulsivă, din branhiile animalului ieșeau niște aburi violeți. În cele din urmă a izbutit să infulece prada înfășurată în frînghie, după care s-a depărțat lăsînd în urmă două dire de colorant purpuriu. Am izbucnit într-un ris aproape nefiresc din care cauză camera din mina mea sălta cînd în sus, cînd în jos și am ratat scena. Trebuia deci să iau totul de la început, dar tabloul din fața mea era mult prea caraghios ca să nu rîd: din branhiile fiarei ieșeau, ca fumul dintr-un motor defect, nori răspîndiți de substanța menită să-i sperie pe rechini și să-i salveze pe oameni de colții acestora.

Aveam o singură consolare, dacă asta mă putea mulțumi, și anume că acetatul de cupru îngreunează digestia rechinelor.

În multe laboratoare, ca și la bordul lui „Calypso”, au fost experimentate tot felul de combinații chimice, dar nici una n-a avut efectul scontat. Se prea poate totuși ca ele să acționeze asupra unor anumite specii de rechini, dar încercările făcute nu ne permit să tragem o concluzie precisă. În ce privește produsul „antirechin” american, l-am încercat de multe ori, în toate expedițiile noastre și în cele mai diverse condiții, dar deocamdată fără succes.

Pentru protejarea înotătorilor de pe plaje au fost experimentate două feluri de obstacole. Unul dintre ele, verificat în Australia, este un cîmp electric format între doi electrozi — unul instalat pe geamanduri chiar la suprafața apei, iar celălalt cufundat cu ajutorul unor greutăți pe fundul apei. E un sistem care dă rezultate foarte bune; cîmpul electric paralizază rechini sau îi silește să dea înapoi. Dar autoritățile nu-l găsesc totuși satisfăcător. Mai întîi pentru că instalația e foarte costisitoare și apoi nu este chiar atît de sigură.

Un alt sistem este așa-numitul obstacol din bule de aer, despre care mult timp s-a crezut că ar fi soluția ideală. Dar experiențele doctorului Perry Gilbert i-au dovedit slăbiciunea. Și iată cum. El a aruncat într-un bazin, de o parte a barajului cu bule de aer, un pește rînit, dar peste cîteva secunde rechini au trecut bariera și s-au repezit la pradă.

Noi preferăm o metodă care ne-a salvat de multe ori în clipe grele. În timp ce ne aflăm în apă, în loc să țipăm, să lansăm bule de aer sau să ne repezim la rechini agresivi — mijloace care n-au nici o valoare practică — luăm o poziție de apărare spate în spate. Căci de mult am introdus obiceiul de a nu ne scufunda de unul singur, ci cel puțin cîte doi, iar cînd primejdia ne găsește departe de „adăpostul antirechin” ne așezăm spate în spate, țînîndu-ne cu o mină de costumul tovarășului. În această poziție fiecare poate apăra singur sectorul din cîmpul vizual. Și, evident, luăm cu noi sub apă un mijloc de apărare: fie o bită, fie o cameră de filmat.

Dar în afară de voluminoasa colivie de oțel, nici unul din mijloacele utilizate nu poate fi socotit absolut sigur. Căci cu cît cunoaștem mai bine rechini, cu atît mai mult ne convingem de inutilitatea încercărilor de a-i cunoaște foarte bine...

COASTA DE FILDEȘ

Cum vorbește tam-tam-ul

„Așa cum ne înțelesesem, insoțitorul meu m-a trezit dis de dimineață. Era ora 6 și satul mai dormea încă. Voiam să verific cit erau de adevărate informațiile mele despre tam-tam. Mai exact despre posibilitatea „de a face schimb de informații” prin intermediul tam-tam-ului. În ziua aceea hotărâsem să încerc, împreună cu un prieten fotoreporter, posibilitățile celebrei tobe africane”. În felul acesta își începe ziaristul italian Alberto Ongaro reportajul său despre o călătorie în Coasta de Fildeș, publicat recent de „Vokrug sveta”.

La Abidjan, capitala Coastei de Fildeș, mi se spusese :

— Sigur c-o să vă înțelegeți unul cu altul. De ce nu ? ! Dar să folosiți cuvintele cele mai simple, așa cum procedează africanii.

Căci posibilitățile tam-tam-ului sînt limitate.

— În cele din urmă am ajuns la locul hotărît pentru experiență. M-am așezat pe un trunchi de copac și am început să aștept. În fața mea se aflau două tobe. Una — mare, netedă și pîntecoasă — amintind de un burduf, cealaltă grațioasă, împodobită pe margini cu sculpturi.

— Un tam-tam bărbat și un tam-tam femeie, mi-a explicat insoțitorul. Unul pentru sunete joase, celălalt pentru sunete înalte.

La un moment dat mi-am privit ceasul. Prietenul meu, fotoreporter, trebuia să ajungă dintr-o clipă într-alta la locul stabilit pentru el. Și, într-adevăr, curînd am auzit primele bătăi de tobă. Se succedau una după alta, o notă înaltă, una joasă... Aveam impresia că tam-tam-ul lui era foarte aproape de mine, deși ne despărțeau circa zece kilometri de hățîș.

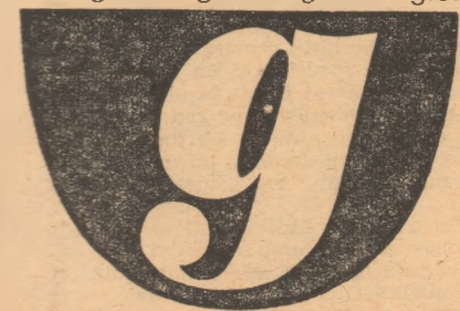
— Ne cheamă, mi-a spus insoțitorul.

Și cei doi băieți se mînuiau tobele noastre au început să lovească în ele. După o scurtă pauză, tam-tam-ul depărtat a reluat convorbirea; acum vorbea altfel, sunetele lui semănau într-adevăr cu niște cuvinte.

— Prietenul te întreabă unde ești ? mi-a tălmăcit insoțitorul. Ce să-i răspund ?

— Spune-i că sîntem lîngă colina din

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

preajma satului și întreabă-l de ce nu m-a așteptat azi dimineață.

Insoțitorul meu a zîmbit, dar a transmis exact ce l-am rugat. Urmăream uimit mișcările extrem de iuți ale toboșarilor. La un moment dat însă am observat că ei își mișcau și buzele.

Așa a început convorbirea mea cu fotoreporterul, o convorbire foarte obișnuită, de parcă fiecare dintre noi s-ar fi aflat acasă cu receptorul telefonului la ureche.

— Dormei încă, mi-a replicat prietenul, și n-am vrut să te trezesc.

— La ce distanță ești de Biancuma ?

— La opt kilometri. Am lăsat mașina la marginea drumului.

— Ai făcut multe fotografii ?

Tam-tam pentru sunete înalte

— Nu. Cînd m-am sculat era încă întuneric.

Dar în clipa aceea convorbirea noastră s-a întrerupt, de parcă s-ar fi defectat telefonul. După cîteva minute, de la celălalt capăt al „firului” mi s-a comunicat :

— A venit aici un băiat care mă poștește la el acasă. Te chem mai tîrziu...

M-am așezat pe un trunchi de copac și am început să vorbesc cu insoțitorul meu despre tam-tam, despre istoricul și funcțiile lui în societatea africană, despre limbajul pe care îl folosește.

— Nu sînt sigur că cunosc adevărata origine a tam-tam-ului, m-a prevenit insoțitorul meu, dar am să-ți spun ce știu eu despre ea. Tam-tam-ul de astăzi nu se deosebește prea mult de cel de altădată. În legătură cu misterioasa-i origine există două legende. Prima spune că tam-tam-ul a fost inventat de maimuțe. Într-o zi, un trib a auzit în junglă un zgomot cumplit. Nimeni nu-și dădea seama despre ce era vorba. Ca să risipească teama care-i cuprinsese pe oameni, bătrînii au hotărît să trimită în pădure un grup de temerari alcătuit din cei mai viteji războinici. Aceștia s-au furișat într-o poiană unde au văzut o sumedenie de maimuțe care se veseleau. Masculii loveau cît îi țineau puterile în niște trunchiuri de arbori plini de scorburi, de unde zgomotul infernal pe care îl auzise tribul. Război-

nicii s-au înapoiat veseli acasă. „Nu-i nimic rău, au spus ei, maimuțele se distrează”. Dar bătrînii n-au fost mulțumiți și au poruncit să li se aducă un trunchi similar și un băț. Și unul din ei a început să lovească în trunchi : toc, toc, apoi mai tare : tan, tan. Și tot tribul a început să danseze. Așa ar fi luat naștere primul tam-tam. Mai întîi a fost numai instrument muzical, apoi grație lui oamenii au început să comunice între ei.

A doua legendă atribuie femeii meritul de a fi descoperit tam-tam-ul. Se spune că mergînd într-o zi în pădure să adune vreascuri pentru foc, o femeie a găsit o creangă care, cînd i-a căzut din mină, a scos un sunet puternic, mai exact un geamăt. Femeia a repetat gestul, și lemnul a „vorbit” iar. Încît, uimită, l-a dus acasă. „E un copac vorbitor, a spus ea bătrînilor satului. Ascultați-l !” Și a lovit în el cu un bețîșor ; creanga a scos un sunet vesel care, repetat, i-a făcut pe oameni să înceapă a dăntui. Bătrînii au conchis că lemnul era într-adevăr folositor și l-au păstrat pentru sărbători. Așa ar fi luat naștere instrumentul muzical tam-tam.

Apărute deci în mod spontan, pe cale naturală, pentru a ne exprima așa, tobele au început apoi să fie confecționate, devenind o parte integrantă a culturii materiale africane ; cu timpul ele au fost utilizate nu numai la ceremonii, ci și ca mijloc de comunicare la distanță, construcția lor perfecționîndu-se mereu.

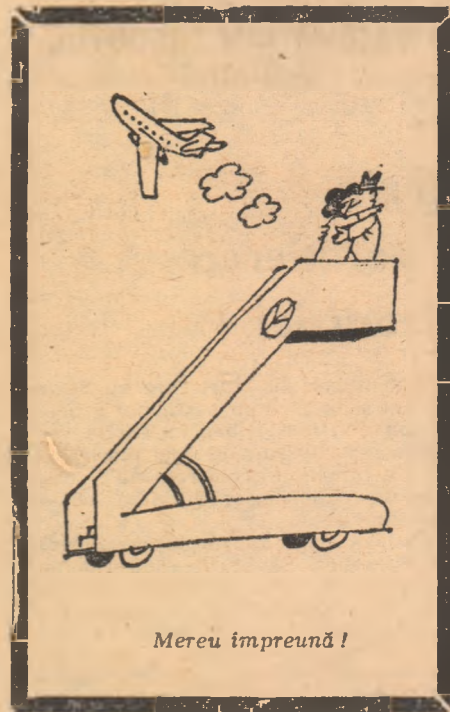
Se poate spune că africanii au elaborat un original limbaj dezvoltat al tam-tam-ului, care le permite să poarte lungi convorbiri de la distanță. Nu-i un cifru, nu există sunete convenționale, nici un cod telegrafic de felul alfabetului Morse, în care fiecare literă este o imbinare de sunete lungi și scurte. Nu, limbajul tam-tam-ului este reproducerea exactă a cuvintelor rostite de interlocutori.

Am reluat în sfîrșit convorbirea cu prietenul meu fotoreporter, care mi-a spus că un african îl poftise la el acasă spre a-i cunoaște familia. Fotoreporterul a cumpărat o geantă veche de piele și patru măști, a fotografiat tot ce-a vrut și acum pornea spre noi. Cu asta discuția a luat sfîrșit.

Atunci m-am întrebat dacă tam-tam-ul putea reda cuvîntul „fotografie”. De altfel toba mai operase și cu alte noțiuni ca, de pildă, „mașină” etc. Încît l-am întrebat pe insoțitor cum sună cuvîntul „fotografie” în dialectul local. El a ridicat din umeri și a arătat tinerilor aparatul fotografic. Dar nici ei nu știau. Se pare că în limba lor nu există acest cuvînt, ca și multe altele care definesc obiecte inexistente în viața lor. Atunci cum le redau ? Încît l-am rugat pe insoțitor să mă lămurească.

— De altfel, „telegrafistii” noștri n-au transmis cuvîntul „fotografie” și nici „aparat fotografic”. Ei au transmis numai : „Cite ai făcut ?” Și cum băiatul de la celălalt capăt al „firului” l-a văzut pe fotoreporter încărcat cu aparate fotografice, și-a dat seama că întrebarea : „Cite ai făcut ?” se referea la fotografii. Același lucru și cu automobilul. Prietenul dumitale a spus : „Am lăsat mașina la marginea drumului”. Cuvîntul „mașină” n-a fost transmis, dar cînd băieții mi-au tălmăcit fraza, am înțeles imediat despre ce e vorba. Căci ce ar fi putut el lăsa la marginea drumului ? După cum vezi, se ține seama de context, de situație.

Așa cum mi-a spus un „telegrafist”, puțini oameni din sat pot transmite limbajul tam-tam-ului. Cei care vădesc anumite înclinații de mici, sînt imediat selecționați și instruiți. În schimb limbajul tobelor este înțeles de toți. Tam-tam-ul nu este proprietatea nimănui. Mai exact el aparține întregului sat. Există tam-tam-uri pentru comunicare între oameni, pentru dans și pentru înmormîntări, pentru zi și pentru noapte, pentru alungarea duhurilor rele și pentru invocarea celor bune. Aceștia din urmă sînt socotite sacre și la ele cîntă numai șamanii. Nu sînt mutate niciodată din loc, au baza îngropată în pămînt, iar duhurile se ridică la suprafață prin corpul tam-tam-ului ca să vorbească cu șamanul. Înainte, însă, de a invoca un duh, șamanul trebuie să-i aducă ofrande, cu alte cuvinte să toarne pe pielea din care e făcut instrumentul suc de palmier spre a o purifica. Dar și șamanul trebuie să bea vin de palmier pentru a se purifica. Tam-tam-ul e socotit unul din cele mai sacre și mai pure obiecte. El nu trebuie înșelat. Dacă cineva transmite o minciună, spiritele se minie și-l pedepsesc neapărat pe vinovat. De aceea șamanul bea și el suc de palmier, repetînd în acest timp un jurămint : „Beau o dată cu tine această băutură și dacă mint, tu poți să mă ucizi...”

Mereu împreună !

NORVEGIA

„Yoa” s-a întors acasă

La Oslo, capitala Norvegiei, există un colțor pe care oricine poposește în oraș îl vizitează neapărat. E vorba de peninsula Bjugdey, unde este expusă una din cele mai interesante și valoroase colecții de ambarcațiuni din lume. Recent, ea s-a îmbogățit cu un nou și prețios exponat : „Yoa”...

Norvegienii sînt de mult celebri grație spiritului lor de pionierat, de descoperitori. În secolul IX vikingii au populat, alături de alte teritorii, și Islanda, de unde un secol mai tîrziu au pornit cu corăbiile lor pe Atlanticul necunoscut, debarcînd pe tîrmul misterioasei Groenlande. În preajma anului 1000, deci cu aproape cinci secole înainte de Columb, vikingii au ajuns pe continentul american. Mai aproape de noi, norvegienii au asaltat asprul și aproape inaccesibilul Nord ! Legendarul explorator Fridtjof Nansen a străbătut pentru prima oară pe schi imensa calotă de gheață a Groenlandei. Apoi, pe vasul special construit, „Fram”, a pornit printre ghețuri spre Polul Nord. E adevărat, însă, că a trebuit să cedeze americanului Peary înflăetatea descoperirii acestui punct de pe glob. În schimb, norvegienii au cucerit Polul Sud, datorită unui alt neobosit explorator : Roald Amundsen, care a ajuns la tîrmurile Antarctidei la bordul aceleiași „Fram”.

Roald Amundsen a descoperit Polul Sud în 1911, dar pînă atunci el a mai făcut o călătorie care prin dificultăți și temeritate a depășit se pare chiar traversarea Antarctidei. E vorba de călătoria prin așa-numitul pasaj de nord-vest : din Groenlanda, de-a lungul tîrmurilor nordice ale Canadei și Alaskăi, spre strîmtorea Bering, începută în 1903 și terminată abia în primăvara lui 1906, fără ca Amundsen să poată transmite multă vreme vreo veste, căci fusese prins între ghețuri.

Temerara călătorie a fost făcută la bordul unei mici ambarcațiuni cu un catarg, „Yoa”, cu un deplasament de numai 47 tone, înzestrată doar cu o pinză și un motor de...13 cai putere. Amundsen a fost însoțit de numai șase inși. Izbînda lui a fost sărbătorită în întreaga lume. Căci toate încercările făcute pînă la el de a deschide acest pasaj se soldaseră cu eșecuri, adesea tragice. Încît nimeni nu mai credea în realizarea cutezătorului proiect al norvegianului ; „Yoa” era mult prea fragilă spre a putea rezista ghețurilor !

La scurt timp după terminarea călătoriei, ambarcația a fost dăruiată orașului San Francisco. Dar nu se poate spune că a avut parte de o soartă de invidiat, întrucît a fost expusă într-un parc. În felul acesta, mai bine de 60 de ani ea s-a perpelit la soare și în tot acest timp turiștii puțin scrupuloși au tot rupt din ea așchii drept suvenir. Încît se impuneau reparații urgente.

Dar norvegienii au socotit că, de fapt, ambarcațiunea lui Amundsen trebuia să se întoarcă definitiv în țara ei de bastină, unde peninsula Bjugdey îi oferă acum o existență demnă, alături de legendarul „Fram”.

M. Zubko

O PAGINĂ DIN TRECUTUL OMENIRII

Gloria și decăderea Afrodisiei

După intense săpături care au durat zece ani și la care au participat arheologi din mai multe țări, în Turcia au fost descoperite ruinele unei mari așezări din perioada greco-romană: este vorba de Afrodisia, orașul Afroditiei — zeița frumuseții.

Afrodisia era o adevărată capodoperă a artei antice. Săpăturile amintite au dat la iveală circa 15.000 de monede, obiecte de ceramică, 200 de statui de o uluitoare frumusețe etc. Satele de inscripții descoperite aruncă o nouă lumină asupra multor pagini din istoria Anadoliei din vremea imperiului roman. În special una dintre ele — un mesaj al împăratului Octavian August — exprimă marea prețuire de care se bucura orașul în antichitate. „Din toată Asia, spunea împăratul, am ales Afrodisia ca să-mi fie reședință”.

Sătulețul construit pe ruinele orașului în secolul XVII este o bizară împletire de antic și modern. Țăranii au folosit sarcofagurile ca iesle pentru vite sau ca vase pentru presat strugurii. Coloane zvelte le serveau ca prigon pen-

Stadionul — unde se desfășurau întrecerile sportive — s-a păstrat foarte bine.

tru cai, iar plăcile de marmură din templu ca praguri în casele lor.

Când au început, în 1961, săpăturile, arheologii aveau foarte puține informații despre oraș. Încet-încet lucrările au fost extrem de modeste (ca și expediția, de altfel), dar rezultatele au întrecut toate așteptările.

Mai întâi a fost descoperit într-un canal de irigație un splendid cap al zeiței Tyche. Apoi o ploaie torențială a dărâmat un zid dînd astfel la iveală o statuie monumentală a Afroditiei. Aproape simultan un țăran a descoperit din întâmplare în curtea lui un depozit de monede de argint, iar un altul — pe ogor — sarcofage frumos împodobite.

Obiectele de ceramică găsite au arătat că regiunea a fost locuită cu mult înainte de anul 3000 î.e.n. Cîteva vase din epoca de bronz, cu seminte în ele, au putut fi datate din secolele XX—XVII î.e.n. Ele atestă că populația de atunci se îndeletnicea, ca și cea de astăzi, cu agricultura.

Afrodisia a rămas unul din ultimele bastioane ale păgînismului în imperiul roman. Într-adevăr, dintr-o inscripție rămasă din vremea lui Iustinian (cu alte cuvinte din secolul VI e.n.) rezultă că păgînismul era încă viabil în Afrodisia, deși trecuseră aproape 200 de ani de cînd creștinismul devenise religie de stat în imperiul roman.

Lucrările de degajare a teatrului din oraș s-au soldat și ele cu descoperiri foarte importante. Din uriașul „puț” semicircular cu o capacitate de 7000 de locuri, au fost scoase la iveală ca dintr-o mină de diamante niște statui splendide — adevărate comori de artă. Distrugerile suferite de teatru i-au dus pe arheologi la ideea că prin secolul VII e.n. orașul a fost zgduit de un puternic cutremur. Teatrul era focarul vieții culturale și politice a Afrodisiei. În arena lui aveau loc spectacole de dramă întrecer între luptători, iar într-un loc mai ferit — lupte între fiare.

Lîngă templul Afroditiei au fost descoperite, în 1969, cîteva ateliere de sculptură care purtau semne vândite ale unei distrugerii fulgerătoare (aproximativ în secolul V e.n.). Cum data coincide cu începuturile creștinării orașului și cum lucrările meșterilor din Afrodisia aveau un evident caracter păgîn, se poate presupune că distrugerea lor s-a produs în cursul unei lupte între creștini și păgîni, soldată cu înfrîngerea

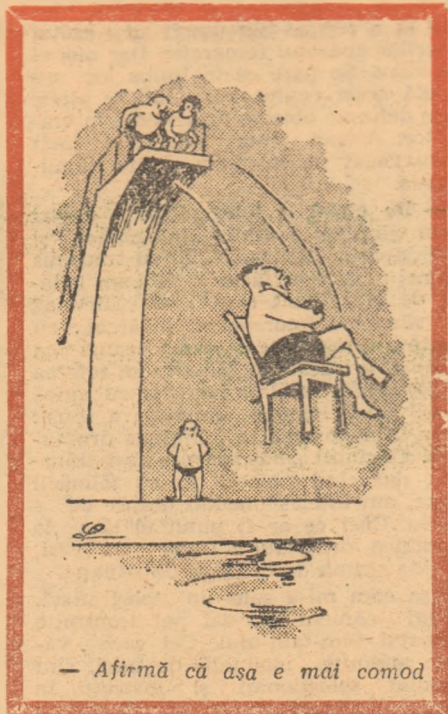

Momente de destindere, după orele de muncă

Foto: A.P.N.

celor din urmă. Multe statui au fost găsite decapitate și cu diverse semne de loviri pe corp, semn al unei distrugerii intenționate.

Declinul păgînismului și dispariția artei legate de cultul Afroditiei au coincis cu decăderea orașului. Afrodisia era în primul rînd un loc de pelerinaj la templul zeiței. Fără aceasta, el și-a pierdut rațiunea de a fi. În epoca bizantină decăderea lui s-a accentuat. Zgduită de cutremure și distrusă de obscuranțiști, Afrodisia s-a cufundat treptat-treptat în uitare, pentru ca în cele din urmă în secolele XII—XIII, incursiunile unor populații migratoare să-i alunge și pe ultimii ei locuitori.

— Afirmă că așa e mai comod

DE NECREZUT!

Mușchii cîntă

Corpul omenesc are nenumărate însușiri, din care nu cunoaștem încă decît o parte infimă, și nici pe aceea în toate amănuntele. Aproape zilnic se anunță noi descoperiri, care sînt însă prea speciale pentru a putea fi înțelese și de nespecialiști.

Dar iată o descoperire care, prin aplicațiile ei, ar putea deveni accesibilă și utilă oricui. După părerea unor cercetători sovietici, mișcările musculare pot fi făcute să scoată sunete și chiar melodii. Bazîndu-se pe primele date culese, I. Ratov a și construit prototipul unui aparat numit biofon, în care semnalele bioelectrice venite de la mușchi trec mai întâi printr-un amplificator și un detector. După care pun în func-

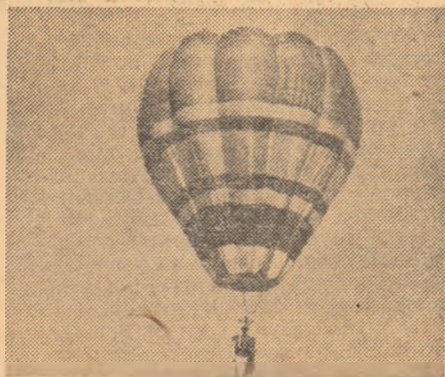
țiune un generator de sunete, din care fiecare mușchi scoate alte sunete, în raport cu frecvența cu care îl face să vibreze. În felul acesta, mușchii ajung să emită propriile lor sunete, ca niște clape de pian.

Există speranța ca sportivii și muncitorii, dar și bolnavii cu tulburări de mișcare să-și poată îmbunătăți performanțele memorizînd și apoi „cîntînd” anumite melodii cu mușchii lor. Cei care vor dori să deprîndă sau să-și perfecționeze anumite mișcări vor asculta înregistrarea pe bandă făcută de un specialist, după care vor încerca să le reproducă cît mai fidel cu putință cu propriii lor mușchi. Bolnavii cu fracturi grave, ai căror mușchi se atrofiază din cauza unei imobilizări îndelungate, vor fi încurajați auzînd sunetele abia perceptibile ale unor mușchi slăbiți și întărirea treptată a „glasului” lor. La rîndul lor, urmărind „melodiile” mușchilor bolnavi, medicii își vor da seama de progresele pacienților lor.

O TRAGEDIE ÎN AER

Baloanele mai fac victime

Flioaica unui popular aviator francez își întovărășise tatăl pe aeroportul din Saint Florentin, unde trebuia să aibă loc o serbare aviatică. Ea a dat însă publicului adunat acolo un spectacol atît de zguduitoare, încît acesta n-o să-l uite niciodată. Căci, spectatorii au văzut ceea ce aeronauții din balonul de culoare albastră-gălbuie, în care se urcase și tatăl ei, n-au putut vedea: o fată agățată, încețată, de nacela de sub balon. Cu cîteva minute înainte Sylvie Allione, în vîrstă de 19 ani, supraviețuise ultimele pregătiri pentru start. Pregătise totul pentru evitarea unei eventuale ascensiuni timpurii a balonului. Urma, cum au declarat mai

tîrziu prietenii ei, să sară în nacelă cu piloții abia în ultimul moment. Cînd balonul a început să întindă funiile, a cerut: „Faceți ioc, faceți ioc”. Bărbații

... varia ...
... varia varia v...
... varia varia varia- v...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia var ...
... varia varia varia varia v ...
... varia varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia varia ve ...
... varia varia varia varia varia

s-au dat la o parte, dar Sylvie Allione n-a apucat să urce în nacelă. S-a agățat numai de o margine a ei. Cînd balonul s-a înălțat, a început să țipe. Zgomotul compresorului i-a acoperit însă, strigătele. Aeronauții au observat ce se întimplase abia la o înălțime de 100 m. Înainte de a putea coborî, mîinile fetei au slăbit, însă, strînsoarea și ea a căzut.

DE PRETUTINDENI

Recordmanul din... cadă

Tînărul canadian David Lyle, în vîrstă de 14 ani, a cîștigat cea de-a șasea cursă organizată anual între insula Nanaimo și portul Vancouver (Columbia Britanică). Lyle a sosit primul la destinație (printre cei 233 de concurenți care s-au întrecut în străbaterea strîmtoarei Georgia, care are o lățime de peste 57 km), stabilind și un nou record; 1 oră 59 de minute (cu două minute mai puțin decît vechiul record, din 1968).

Un detaliu nu lipsit de interes este că întrecerea amintită se efectuează în ambarcațiuni de un tip mai deosebit: concurenții navighează într-o... cadă de baie, căreia îi adaptează un dispozitiv special pentru pinze.

Jean și Marie

În ciuda unei păreri încă destul de răspîndite, cel mai frecvent nume de familie din Franța nu e nici Durand, nici Dupont, ci Martin. Așa afirmă, cel puțin, Institutul național de statistică din Paris, care precizează și că cele mai comune prenume sînt Jean pentru bărbați și Marie pentru femei.

Agresorul cere ajutor

Șoferul de taxi James Belt, din Los Angeles (S.U.A.); a dovedit că știe să se apere. Cînd pasagerul său, Roscoe Mc Daniels, l-a somat să-i dea toți banii pe care-i avea asupra-i, Belt a apăsat înții pe accelerator, apoi — la fel de brusc și violent — pe frînă. Gangsterul s-a pomenit cu capul în parbriz. Șoferul l-a înșfăcat de gît și și-a înfipt colții în fruntea lui. Încăierarea a luat sfîrșit la intervenția trecătorilor, atrași de țipetele de ajutor ale... agresorului.

Floricelele antișoc

Tot la Los Angeles, Don Bell, student la Facultatea de inginerii mecanici a Universității din California, a realizat o bară de protecție pentru automobile. După opinia inventatorului său, bara are două calități: o mare capacitate de absorbție a șocurilor și un preț de cost foarte mic. Dacă prima însușire rămîne să mai fie verificată, pe cea de a doua nu o contestă nimeni. De formă tubulară, bara este umplută cu un material nu numai ieftin, ci și comestibil: floricele.

Un avantaj indiscutabil al albelor boabe de porumb explodată este că, în caz de accident, ele îl pot ajuta pe automobilist să aștepte, cu mai multă răbdare, asistența tehnică.

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR în perioada 4—10 august 1972

Vineri 4 august, ora 19: În lumina documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. în dezbateri: „Bazele științifice și caracterul deschis al conducerii”. Va vorbi prof. univ. Ioan Matei, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. „Valențele noi ale raportului știință—producție”. Va vorbi prof. univ. dr. ing. Nicolae Racoveanu. „Organizarea strategiei tehnologice”. Va vorbi ing. Florin Tănăsescu, director al Institutului de cercetări și proiectări pentru industria electro-tehnică. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Sâmbătă 5 august, ora 19: Ciclul: „Ideologie și construcție socială”. În dezbateri: „Etica în procesul de adăncire a democrației socialiste”. Va vorbi Ionela Cornescu, judecător la Tribunalul Suprem. „Opțiune etică — participare activă” dr. Gheorghe Berescu, șef de departament la Institutul de științe politice și de studiere a problemei naționale. „Originea, esența și dinamica valorilor morale”. Va vorbi lector univ. Nicolae Vințanu. Urmează filmul documentar „25 de ani de pictură românească” și un film artistic.

Luni 7 august, ora 19: În lumina documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. Simpozion: „Cultura în civilizația socialistă”. Vor vorbi: prof. univ. dr. Ileana Berloaga, prof. dr. docent Florin Ciorăscu, membru corespondent al Academiei R.S.R., Valeriu Ripeanu, scriitor, directorul editurii „Mihai Eminescu”. Urmează filmul documentar „Vârsta opțiunilor” și un film artistic.

Marți 8 august, ora 19: În lumina documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. în dezbateri: „Afirmarea plenară a competențelor”. Va vorbi dr. Constantin Botez, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. „Perfecționarea pregătirii profesionale, imperativ al etapei actuale”. Va vorbi Dumitru Răzescu, director general adjunct în Ministerul Educației și Învățământului. Urmează filmul documentar „C.E.P.E.C.A.” și un film artistic.

Miercuri 9 august, ora 19: Ciclul: „Glasul României la colocolul problematicei mondiale”. În dezbateri: „Prezență dinamică în organismele internaționale”. Va vorbi Dumitru Fara, director al Comisiei Naționale a R. S. România pentru UNESCO. „Conclucțiarea activă cu toate statele lumii”. Va vorbi George Potra, ziarist. Urmează filmul documentar „Africa '72” și un film artistic.

Joi 10 august, ora 19: Ciclul: „Artele frumoase în U.R.S.S.”. Simpozion: „Valori contemporane ale artei sovietice”. Vor vorbi: Doru Popovici, compozitor, lector univ. dr. Eugen Nicoară, Eugen Atanasiu, critic cinematografic. Urmează filmul documentar „Casa din Klim” și un film artistic.

Manifestările au loc în grădina de vară a Casei prieteniei românc-sovietice din str. Bătești nr. 14.

În caz de timp nefavorabil manifestările se amână.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ

este cea mai populară dintre formele de asigurări de persoane practicate în țara noastră. Preferința pentru această asigurare se datorește unor certe avantaje.

Pe calea asigurării mixte de viață, oamenii manifestă simțul de prevedere pentru cazurile survenirii în viața lor a unor evenimente neprevăzute și nedorite și în același timp realizează economisirea planificată a unei sume de bani pe care singuri și-o stabilesc.

Asigurarea se încheie pe termene variate: 5, 7, 10, 12, 15 sau 20 de ani și pentru orice sumă, începând de la 1000 lei, la alegerea fiecăruia.

Plata sumei asigurate se face în orice caz, așa încât costul asigurării nu rămâne nerecuperat de către asigurat. Astfel plata se face:

- fie la expirarea asigurării;
- fie la amortizarea asigurării în timpul duratei acesteia, cu ocazia tragerilor lunare;
- fie în caz de invaliditate permanentă ca urmare a unui accident (plata în total sau în parte a sumei asigurate, după cum invaliditatea permanentă este totală sau parțială);
- fie în caz de deces al asiguratului (în acest caz, suma asigurată se plătește beneficiarului asigurării stabilit de asigurat cu ocazia încheierii poliței de asigurare).

Asigurarea se poate încheia la responsabili cu asigurările din întreprinderi și instituții, la agenții și inspectorii de asigurare sau, direct, la orice unitate teritorială a Administrației Asigurărilor de Stat.

Nu uitați: asigurarea este o măsură utilă de prevedere necesară oricui.

ÎNCHEIAȚI ASIGURĂRI MIXTE DE VIAȚĂ!

I.I.S. „TEXTILA”

• GALAȚI •

B-DUL REPUBLICII Nr.158 TEL.12187-12188

PRODUCE:

Țesături din bumbac și celofibră, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate

Cine poartă ochelari de soare vede cit doi!

Protejați-vă ochii, ocrotiți-vă vederea sub pavăza ochelarilor de soare cu ramă din celuloid și lentile din sticlă fumurie sau de alte culori odihnitoare.

- Pe stradă
- La munte
- La mare, pe plajă

ochelarii de soare (în piept luminii excesive, obositoare, dăunătoare ochilor

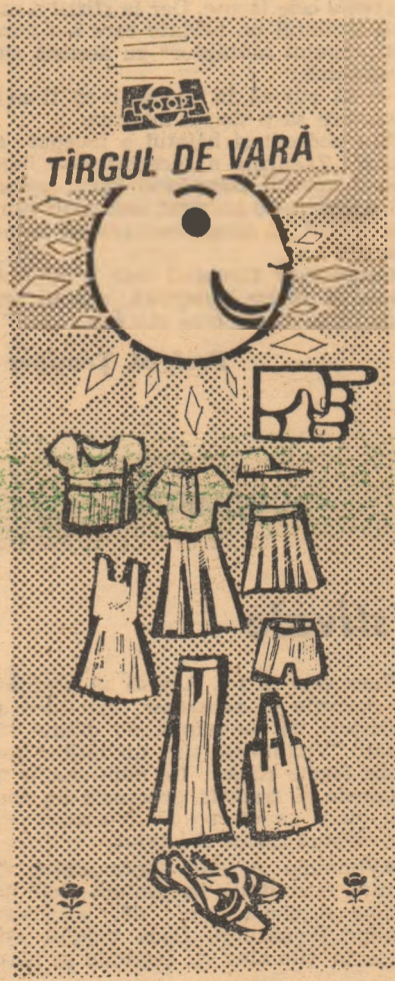
- Turiști
- Șoferi
- Motocicliști
- Bicicliști
- Pietoni

ochelarii de soare cu ramă din celuloid și lentile din sticlă fumurie sau de alte culori adecvate sînt un prieten devotat, prețios ca însăși lumina ochilor pe care o apără.

Prețul de vânzare: între 37 și 65 lei buc.

TÎRGUL DE VARĂ

În perioada 10. VII — 27. VIII. 1972, magazinele cooperatiei de consum vă oferă în cadrul TÎRGULUI DE VARĂ un bogat sortiment de mărfuri la prețuri reduse cu pînă la 15%.

- țesături mătase artificială, artificială mixtă și fire sintetice imprimate;
- rochii, rochii plajă, de casă, bluze, fuste, rochii tip sarafane;
- pantaloni lungi și scurți, lungi cu pieptar, pescărești, de joc, pentru femei, adolescente și copii;
- costume baie, compleuri, halate baie, jachete plaje, șorturi, slipuri, șortulețe;
- cămăși și bluzoane mîneacă lungă și mîneacă scurtă fără insertie, pentru copii;
- costume și costumase pentru băieți;
- pălării și șepci din pai, tip pai, țesute-textile;
- sacoșe și poșete din pai și tip pai;
- sacoșe și genți voiaj din p.v.c.

INCALȚĂMINTE PIELÉ

- sandale fețe box talpă bovine;
- sandale fețe porc și piei velurate;

INCALȚĂMINTE INLOCUITORI

- sandale fețe p.v.c. textile și combinat p.v.c. cu textile, pentru femei;
- pantofi fețe textile, pentru femei;
- sandale fețe inlocuitori, pantofi fețe textile, pentru bărbați;
- sandale fețe p.v.c. tip lido, sandale fețe p.v.c. ex-flex, pentru copii.

Greutatea cuvintelor

Intervenția activă a virstnicilor în faptele celor tineri este de multe ori necesară. Dar există o lege pedagogică ce nu trebuie încălcată; ea cere să avem o doză rațională de îngăduință și înțelegere, să convingem și nu să interzicem pur și simplu.

Și încă ceva: să nu tragem cu tunul în vrăbii. Or, se mai întâmplă, din păcate. Am asistat o dată în metro la o scenă care, tocmai din această pricină, a luat o întorsătură neplăcută. Un tinerel nu s-a grăbit să cedeze locul unei femei bătrâne care se oprise lângă scaunul lui. Pretindea că n-a obser-

lor. Așa am spus, așa am fost înțeleși. Zadarnice sînt apoi căințele și explicațiile: „N-am vrut să te jignesc, nu asta am vrut să spun” ș.a.m.d. Jignirea rămîne — fie că a fost precinuită sau nu cu voie. Și doare. Și nu numai pe copii.

Cuvintele trebuie cîntărite în toate împrejurările. Să nu ne mirăm pe urmă că între noi și copii (și, iarăși, nu numai copii) se strecoară înstrăinarea. Mai ales cînd pentru un fleac de nimic punem tunul pe vrăbii și invocăm înalte principii morale, văzînd, de exemplu, în croiala scurtă sau lungă (de fapt și scurtă și lungă) a unei rochii dovada

se usucă, se rup ușor, își pierd strălucirea, iar tenul capătă o tentă cenușie nesănătoasă. Vitamina A se găsește în gălbenușul de ou și în produsele lactate (cantitatea ei sporind în timpul verii), precum și în morcovi, roșii, salată verde, mazăre și alte legume.

●Vitaminele din grupa B sînt necesare tuturor celor care nu se pot lăuda cu un păr des și un ten neted. Aceste vitamine se găsesc în număr mare în mazăre, cartofi, roșii, morcov.

●De vitamina C avem nevoie toți și oricînd. Sursele ei sînt verdeața proaspătă și fructele. Așadar, să mîncăm cît mai multe legume verzi. Salatele și garniturile să nu lipsească de pe masă în tot cursul verii.

●Castravetele și-a căpătat pe nedrept faima de nefolositor. E adevărat că el conține mai puține vitamine decît, să spunem, ridichea sau ceapa. În schimb puține alte legume au o înflurire atît de binefăcătoare asupra metabolismului și, deci, a înfățișării noastre. E preferabil castraveții să fie mîncăți cu coajă și, dacă se poate, fără sare. Zeama de castraveți este foarte indicată pentru ten, dîndu-i prospețime și albeață. De altfel, miraculoasele ei proprietăți erau prețuite încă de stră străbunicele noastre.

●Cînd cumpărăm fructe și găsim printre ele unele răscopțe, stîlcite, să nu ne amărîm, pentru că le putem utiliza ca mască cosmetică. În acest scop sînt foarte indicate căpșunile, merele, prunele, caisele, piersicile: toate au o acțiune antiinflamatorie și ușor astrîngentă. Procedul este foarte simplu: le zdrobim, le amestecăm și aplicăm pasta pe obrazul curățat. Dacă tenul e sensibil, în piureul de fructe se poate adăuga puțină smîntînă sau brînză de vaci proaspătă.

●Scurile de fructe și legume au o acțiune miraculoasă asupra pielii. Chiar și cel de cartofi. Ungem fața cu suc de cartofi, iar după o jumătate de oră îl înlăturăm cu un tampon de vată muiat în lapte. Pentru tenul uscat, ars de soare e indicat sucul de roșii.

Pentru ca să-și facă efectul, muștrarea trebuie să fie pe măsura greșelii făcute

vat-o. (Că sînt și tineri care nu vor să observe, e adevărat, dar poate că cel în cauză chiar nu observase). În clipa aceea, uitînd de simțul tactului, a sărit cu gura un bărbat:

— Ce, n-ai observat-o? Las' că știm noi! Toți sinteți niște derbedei și niște prost crescuți!

Iar eu mi-am amintit de niște cuvinte ale lui Herzen: „Dacă copilul minte, spuneți-i că a mințit și nu că e mincinos. Înfiindu-l ca mincinos îi zdruncinați încrederea în el”. Bine spus! Revenind la cazul nostru, cine știe dacă altădată „derbedeul” și „prost crescutul” se va purta mai politicos? Mai degrabă putem presupune că nu: ce pretenție poți avea de la un derbedeu? — Iși va spune. Pe urmă, nu va uita probabil nici aspra generalizare: „Toti sinteți niște derbedei”. Dacă sînt toți, de ce să facă el excepție?

S-ar putea să mi se riposteze că am ales un exemplu minor, că a fost doar o izbucnire nervoasă. Dar în educație trebuie să se țină seama de absolut totul. Știu prea bine că un cuvînt aruncat la întîmplare rănește la fel de dureros, chiar dacă a fost spus sub imperiul nervilor.

O dată am făcut un sondaj printre elevii din clasele șapte-opt de la școala unde lucrez. Printre altele, le-am pus și următoarea întrebare: „Ce te intristează cel mai tare în relațiile cu adulții?” Rezultatele m-au impresionat puternic: optzeci și cinci de elevi (din nouăzeci și unu) au răspuns: „Observațiile nedrepte”.

Da, copiii sînt foarte vulnerabili. Mai ales pe la șaisprezece-șaptesprezece ani, cînd suportă greu orice conflict cu adulții. Căci „virsta primejdioasă” este perioada cînd trec pragul către lumea celor mari, cînd nevinovatele lor dorinți și deprinderi copilărești sînt înlocuite cu valorile complicate, cu semnificații atît de diverse ale celorlalți. Dar noi uităm uneori de acest prag și continuăm să-l tratăm de parcă n-ar fi trecut anii. Copiii însă cresc și lau cuvintele așa cum le-au fost nuse, neputînd sau nevrînd să țină seama de intențiile bune sau de proasta dispoziție care au stat îndărătul

prezenței sau absenței virtuților cetățenești.

Mă urmărește o întîmplare. O clasă a făcut nu știu ce poznă și i-am chemat pe părinți la școală să-i judece chiar ei pe vinovați. Aceștia au fost scuturați zdravăn, mai ales unul dintre ei, „capul răutăților”. S-au spus cuvinte aspre, dar drepte și am constatat toți cu satisfacție că ele și-au atins ținta: copiii regretau cele făcute. Dar la sfîrșit a mai luat cuvîntul un părinte care s-a adresat „capului răutăților” cu această singură frază:

— Să știi că în război n-aș fi avut încredere să-ți dau o misiune.

Era nedrept și băiatul a început să plîngă. Zadarnic a încercat să-l liniștească autorul pompoasei fraze, umerii lui slăbuți s-au scuturat încă mult timp. Parcă nici nu auzea ce-i spunea „omul mare”:

Concluzia? Cuvîntul este o armă educativă foarte puternică, dar el trebuie bine, foarte bine cîntărit.

Prof. M. Țențiper

COSMETICE

Estivale

Vara este în toi. Așa că să profităm de darurile ei generoase, mai ales de verdețuri. Și nu numai de dragul sănătății. Vitaminele sînt un mijloc cosmetic foarte eficace. De mult se știe că legumele și fructele proaspete au asupra pielii un efect mai bun decît cele mai celebre creme și loțiuni.

●Vitamina A este supranumită vitamina frumuseții. Ea conferă pielii netezime și elasticitate, dă strălucire ochilor și părului. Dacă meniul este sărac în vitamina A, unghiile și părul

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

acțiunea Lunii și Soarelui asupra proeminenței ecuatoriale a Pămîntului.

Nutația este o mișcare oscilatorie periodică a axei polilor Pămîntului, care se suprapune mișcării de precesie. Nutația se datorește atracției variabile pe care o exercită Soarele și Luna asupra proeminenței ecuatoriale a Pămîntului, ca urmare a modificării poziției (față de planul ecuatorial) și a distanțelor lor pînă la Pămînt. Partea principală a nutației, care are perioada de 18^{1/2} ani, se datorește rotației nodurilor orbitei Lunii.

I.

V-aș ruga să-mi explicați fenomenul de migrație a păsărilor.

Chirilă Pamfir
Turda

R.

Un mare număr de păsări migrează în Africa și fiecare specie iernezează în zone rigurose delimitate și respectate, încît în fiecare an ele se întorc în aceleași locuri.

În ultimul timp, lungă și istovitoare călătorie aeriană a fost și este urmărită prin instalațiile de radiolocație (radar). Acestea au furnizat date prețioase despre viteza și altitudinile de zbor ale păsărilor. De asemenea, radarul a arătat că păsările se orientează foarte bine și atunci cînd cerul este înnorat. De unde întrebarea legitimă: dacă nu există și alți factori (în afară de Lună și stele) care exercită o influență asupra păsărilor în timpul zborului, ajutîndu-le să se orienteze? Nu se poate afirma încă cu precizie, dar se pare, că și cîmpul magnetic este perceput de către păsări.

În sfîrșit, migrația este dirijată și de unele centre de comandă din organism: hipofiza și glandele sexuale. Și, în același timp, e vorba și de o cronometrie care funcționează anual — un orologiu interior care funcționează independent de condițiile în care este obligată pasărea să trăiască. Acest cronometru intern este ajutat de un cronometru extern (creșterea și descreșterea zilelor), precum și de condițiile climatice și meteorologice specifice toamnei.

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Aș dori să corespundez cu persoane mai puțin tinere, așa între 50—60 de ani, despre viață în general, Ilinca, Oficiul poștal Banu Manta, sectorul 8, București-2, căsuța poștală nr. 1022”.

Vă mulțumim pentru bunele cuvinte.

„Mă numesc Gina Angelica Iftimie, am 16 ani, sînt elevă la liceul de cultură generală din Bucecea, județul Botoșani și doresc să corespundez pe diferite teme cu tineri și tinere din toată țara”.

„Sînt un tînăr (am 23 de ani) care doarește un contact cu opiniile altor tineri pe teme diverse (muzică, literatură, film, limbi străine, sport, impresii de călătorie, prietenia și rolul ei, filozofie, schimb de ilustrate), dar mai cu seamă legarea unor prietenii deschise, trainice, chiar dacă distanțate dintre corespondenți creează uneori dificile probleme de cunoaștere. Adresa mea este: Iași, str. 23 August nr. 42 A, Romeo Otcu (student an IV, Facultatea de Filologie)

Vă mulțumim, stimată „vechi și sta-tornie cititor” pentru aprecierile adresate revistei.

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Mișcări ale Pămîntului

I.

Vă rog să-mi descrieți următoarele mișcări ale Pămîntului: de rotație, precesie și nutație.

Pintilie Costache
Galați

R.

Mișcarea de rotație e mișcarea unui corp ceresc în jurul axei sale sau în jurul altui corp ceresc. Uneori mișcarea de rotație este numită și mișcare de revoluție.

Precesia echinocțiilor e un fenomen caracterizat prin retrogradarea punctului vernal — punctul de intersecție al drumului aparent al Soarelui (ecliptică) pe bolta cerească cu ecuatorul ceresc — cu 50” pe an, prin rotirea polului ceresc în jurul polului eclipticei, cu perioada de 26000 de ani (precesia luni-solară) și printr-o mișcare a oblicității eclipticei cu 0,5” pe an (precesia planetară). Precesia luni-solară este provocată de